

Bethlehem

Vu. Het Goede Doel vzw Doornstraat 11A 8970 Poperinge
2009/1

Golgotha

De regen, de luchtvervuiling en de aardbevingen doen hun destructieve werk. De rots waarin pelgrims de vorm van een schedel kunnen ontwaren, heeft dringend reparatie nodig. De rotspartij bevindt zich buiten de Jeruzalemse Graftuin zelf. Bezoekers kunnen er vanaf een verhoging naar kijken.

Leveticus 6:1 - 8:36: De opdrachten/mitzwot rond Pasen.

Van begin tot eind spreekt het Thoragedeelte over de verschillende offers die gebracht werden in het Tabernakel en later in de Tempel. De offers hadden verschillende bedoelingen. Er waren dagelijkse offers om ons elke dag met JHWH te verbinden, speciale offers in verband met verschillende feestdagen, dankoffers en zondeoffers, vredeoffers en eerstgeboren dieroffers. De Wijzen verklaren dat met de verwoesting van de Tempel, haar heiligheid elk Joods individu omringt. Door onze gebeden, eetgewoonten zoals voorgeschreven en pogingen JHWH's aanwezigheid in de wereld te openbaren, herschept Gods volk de energie van de Tempel en brengen ze verbinding met JHWH voort, met ons en met de wereld.

Bekering (teschoewa) en gerechtigheid (tsedaka) in Israël

De rotskoepel, de plaats waar de Moslim van zeggen dat Mohammed ten hemel steeg en waar Abraham Izaak zou offeren...De plaats van de tempel van de Joden.

Rabbi's schrijven dat in de tijd van de Tempel, wanneer een persoon in zonde zou vervallen, hij een offer moest brengen en daardoor verzoend was. Nu bereiken joden het zelfde door vermeerdering van *tzedaka* (GERECHTIGHEID beoefenen). Dagelijks zondigen we. Dus dagelijks moeten we oefeningen van gerechtigheid plegen (bv. Aalmoezen geven).

Op de sabbat wanneer ze geen geld mogen gebruiken dan worden ze aangeraden één of meerdere behoeftigen of alleenstaande personen (elke gast is goed) te inviteren. De gasten eten en de huisbewoners zijn verzoend.

Je kan ook de gewoonte om elke dag *tzedaka* te geven aanvullen met op vrijdagmiddag een tweede keer, of de middag voor een feestdag - om de heilige dag niet te vergeten - tweemaal te delen.

Leviticus

En de Eeuwige sprak tot Mozes, ” Draag [in het Hebreeuws, '*tzav*']) Aaron en zijn zonen het volgende op, ‘Dit is de Thora voor het in vlammen opgaand offer”. (Leviticus. 6:1-2)

Rashi verklaart dat het woord “*tzav*” alleen wordt gebruikt in het geval waarin op snelheid wordt aangedrongen of een bijzonder enthousiasme in het uitvoeren van een mitzwa, en dat dit onmiddellijk van toepassing is, *nu* en *voor altijd*. De Lubavitcher rebbe zegt dat “*tzav*” zinspeelt op hoe wij verondersteld worden elk van de **mitzwot te doen**, nl. dat zij energiek gedaan moeten worden, doordrenkt met vreugde en hevig verlangend om de wens van onze Schepper te vervullen.

Sjabbart hagadol 4

Rashi's keuze van het woord "onmiddellijk" laat ons zien dat wanneer een mitzwa tot ons komt, we het niet moeten uitstellen, maar *onmiddellijk* moeten *uitvoeren*. Zijn gebruik van het woord "voor altijd" houdt in dat deze handeling *niet eenmalig* is, maar continueert tot het einde der tijden in twee dimensies; ten eerste brengt het vruchten voort en ten tweede, de handeling van de mitzwot zelf continueert voor altijd.

Sjabbat voor Pesach: de grote sjabbat

De Sabbat voor Pesach wordt *Shabbat HaGadol* ("de Grote Sabbat") genoemd, omdat onmiddellijk voor onze verlossing uit Egypte, op de 10^e van de maand Nisan, elke familie het gebod kreeg opgelegd om **een lam** uit te kiezen **voor het brengen van hun Pesachoffer** vier dagen later.

De *Midrash* zegt dat Mozes verbaasd was: "Weet U niet dat het lam een god voor hen is?" En JHWH antwoordde, "*Het is beter om Mij onmiddellijk te geloven*"! *Israël zal Egypte niet verlaten voordat zij de god van de Egyptenaren in aanwezigheid van hen hebben geslacht, om aan te tonen dat hun goden niets zijn*". En zo gebeurde het dat in dat jaar de 10^e van de maand Nisan viel op Sabbat.

De eerstgeborenen van de Egyptenaren verzamelden zich en vroegen de Joden wat zij aan het doen waren en de Joden antwoordden dat het lam diende als Pesachoffer voor JHWH omdat Hij de eerstgeborenen van de Egyptenaren zou treffen.

Sjabbart hagadol 6

Vorbereidingen

Ari van Safed, een rabbi, zegt dat we door het nakomen van de voorschriften van Pesach verlost worden van al onze spirituele en fysieke beperkingen. Dit echter zal alleen gebeuren als er voorbereidingen zijn getroffen.

Één voorbereiding (een andere reden waarom het *Shabbat HaGadol* wordt genoemd) is de gewoonte dat iedereen gaat luisteren naar zijn Rabbi die spreekt en uitleg geeft over de voorschriften van Pesach, één van de meest belangrijke verhandelingen van het jaar.

Nog **een andere** voorbereiding is het wijdverspreide en aanbevolen gebruik om de Haggada te lezen rond Mincha, het middaggebed op *Shabbat HaGadol*; dit was toen de eigenlijke verlossing begon. Het helpt ons ook de tekst voor de *Seder* fris en eigen in onze gedachten te hebben.

Sederavond

Een tafel met attributen voor de sederavond

Sederavond (Hebreeuws:– ליל סדרה) is een avond aan het begin van het zeven (in Israël) of acht (buiten Israël) dagen durende Pesachfeest, waarop joden uit de Haggada lezen, 4 glazen wijn (of druivensap) drinken en een feestelijke sedermaaltijd gebruiken. In Israël wordt één sederavond gevierd en erbuiten twee. De Haggada behandelt het verhaal van de Joodse slavernij in Egypte en de uittocht uit Egypte. Seder (סדר) betekent letterlijk: volgorde of orde, omdat de gebruiken volgens een volgorde of orde worden uitgevoerd die eveneens in de Haggada staat. Haggada betekent: vertelling.

De ingrediënten

De sedermaaltijd bestaat uit het eten van ongezuurde broden en bittere kruiden en is uitgroeid tot een maaltijd met als centrum de sederschotel, met ongezuurd brood (matse), een symbolisch bot van een lam, een gekookt en daarna gebraden ei, bittere kruiden (maror), maar ook zoet charoset. De maror staat symbool voor de onderdrukking van de Joden in Egypte, de matzes voor het feit dat ze overhaast uit Egypte moesten vertrekken, zonder tijd om het brood te laten rijzen. De charoset staat voor het geluk na de bevrijding, maar de vorm van het gerecht doet juist denken aan het cement tussen de stenen waarmee de Joden als slaven voor de oude Egyptenaren steden zouden hebben gebouwd. Geen religieus voorschrift maar gewoon een gebruik, is het eten van dunne soep met matseballen tijdens de sedermaaltijd.

Gebruiken

Tijdens de sederavond wordt aan de hand van de tekst in de Haggada verteld en gezongen over de uittocht uit Egypte. De aandacht van de kinderen wordt vastgehouden door een aantal bijzondere gebruiken en momenten. In het *Ma Nisjatana* stelt

Sjabbart hagadol 8

het jongste kind vier vragen over gebruiken die anders zijn op sederavond dan op andere avonden. Meestal worden deze zingend gesteld en beantwoord. Ma Nisjtana is al beschreven de Misjna, Mondelinge Leer, en heeft een wereldwijd onder Joden bekende traditionele melodie. Vaak lezen ook kinderen de 'vier zonen' voor, ieder met een verschillend soort vraagstelling: de wijze, naïeve en kwade zoon en de zoon die nog geen vragen kan stellen. Beiden stukken uit de Haggada behandelen de gesprekken over de slavernij en uittocht - met kinderen en volwassenen - die gebruikelijk zijn op sederavond. Een derde gebruik voor kinderen is het 'stelen' van een hiervoor bestemd stuk matze, de afikoman. Wanneer deze niet wordt gevonden (algemeen het geval) moet de sederleider deze 'terugkopen' met cadeautjes voor aanwezige kinderen.

Tijdens het Pesachfeest wordt acht dagen lang geen gerezen voedsel gegeten.

Zegeningen over het brood ("Hamotsie" - איצומה) worden over matzes gedaan. De dag voor Pesach wordt het hele huis gereinigd van alle resten gerezen brood en gist ("Chameets"). De verplichting (mitsva - וּצְמַת) matzes te eten geldt alleen voor de sederavonden. Voor de rest van de dagen is het eten van matzes niet verplicht, maar is het eten van brood ook niet toegestaan, waardoor matzes, als broodvervanger worden gegeten.

Tijdens het bestaan van de joodse tempels, toen Joodse families tijdens Pesach nog op bedevaart naar Jeruzalem gingen, werd er ook een lammetje geslacht. Slechts een botje op de centrale Seder-schotel herinnert nog aan dat gebruik.

De Rooms-Katholieke opvatting over de Eucharistie en de Bijbel

Het Joodse paasfeest

In Exodus 12 lezen we over het Joodse paasfeest. Het paasfeest viert het **verbond** tussen God en zijn volk. Verbond heeft hier niet zozeer het karakter van een contract tussen twee verbondspartners, maar dat van een familiale relatie, een bloedverwantschap. Het Joodse paasfeest viert dus de overgang uit de slavernij naar een familiale relatie met God. Om het Verbond te bezegelen, gaf God Israël de Tien Geboden. Dit was niet contractueel. Door stipt de Wet te volgen, kon je niet zomaar Gods gunst kopen. Gods Wet was de uitdrukking van Zijn goede wil en Zijn wijsheid. De Wet werd gegeven om Gods kinderen te doen groeien tot geestelijke volwassenheid. De Wet was niet bedoeld om slechts op steen gegrift te zijn. Nee, God wilde, dat Zijn Wet in

Sjabbart hagadol 10

ons hart gegrift zou zijn, om ons het volle leven te schenken en ons de weg van geluk te doen kennen.

De opzet van de viering van Pesach

Het Joodse paasmaal heeft de volgende opzet:

Feestelijke zegening van de *eerste kelk*; ieder neemt van een bord met groene bittere kruiden met daarbij vruchtensaus.

Voorlezen verhaal Uittocht; de jongste deelnemer stelt hierover vragen aan de oudste deelnemer; **psalm 113** wordt gelezen (de kleine Hillel); *allen drinken uit de tweede kelk*. Het ongedesemde brood wordt gezegend; het geroosterde lam wordt opgediend met het ongedesemde brood en bittere kruiden; dankgebed over de derde kelk waaruit een ieder drinkt.

Een lang lied wordt gezongen, uit teksten uit psalm **114-118** (de grote Hillel); ieder drinkt uit de *vierde kelk*, waarmee de viering van Pesach voltooid wordt.

De laatste Paasviering van Jezus

In Marcus 14,17-26 lezen we:

‘Voorwaar, Ik, zeg u: een van u zal Mij overleveren, een die met Mij eet.’

Onder de maaltijd nam Jezus brood, sprak de zegen uit, brak het en gaf het hun met de woorden: 'Neemt, dit is mijn Lichaam.'

Daarna nam Hij de beker en na het spreken van het dankgebed reikte Hij hun die toe en zij dronken alles daaruit. En Hij sprak tot hen: 'Dit is mijn Bloed van het Verbond, dat vergoten wordt voor velen. Voorwaar, Ik zeg u: Ik zal niet meer drinken van wat de wijnstok voortbrengt tot op de dag waarop Ik het, nieuw, zal drinken in het Koninkrijk van God.'
Nadat zij de lofzang gezongen hadden, gingen zij naar de Olijfberg.

Het valt op dat Jezus heel bewust *de vierde kelk* niet drinkt.

in het Koninkrijk van God.

Wat is dat Koninkrijk van God?

In Johannes 12,23-33 lezen we:

Jezus antwoordde hun: 'Het uur is gekomen, dat de Mensenzoon verheerlijkt wordt. Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: als de graankorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft hij alleen: maar als hij sterft, brengt hij veel vrucht voort. Wie zijn leven bemint, verliest het, maar wie zijn leven in deze wereld haat, zal het ten eeuwigen leven bewaren. Wil iemand Mij dienen, dan moet hij Mij volgen; waar Ik ben, daar zal ook mijn dienaar zijn. Als iemand Mij dient, zal de Vader hem eren.'

Nu is mijn ziel ontroerd. Wat moet ik zeggen? Vader, red Mij uit dit uur? Maar daarom juist ben Ik tot aan dit uur gekomen. Vader, verheerlijk uw Naam!

Toen kwam er een stem vanuit de hemel: 'Ik heb Hem verheerlijkt en zal Hem wederom verheerlijken.'

Het volk dat er bij stond te luisteren zei dat het gedonderd had. Anderen zeiden: 'Een engel heeft tot Hem gesproken.'

Maar Jezus sprak: 'Niet om Mij was die stem, maar om u. Nu heeft er een

Sjabbart hagadol 12

oordeel over deze wereld plaats, nu zal de vorst dezer wereld worden buitengeworpen; en wanneer Ik van de aarde zal zijn omhooggeheven, zal ik allen tot Mij trekken.'

De verheerlijking van Jezus, in het Koninkrijk van God, is zijn dood aan het kruis. het is ook de uiteindelijke overwinning op de dood? de zonde;

Dan, in Getsemane aangekomen, vraagt Jezus zijn Vader of **de kelk** aan Hem voorbij mag gaan. Jezus doelt hier op **de vierde kelk**, waarmee de paasviering (waar Hij nog midden in zit) moet worden afgesloten. Jezus vreest de voltooiing van de paasviering

Als Hij vervolgens gevangen genomen is en naar Golgota wordt gevoerd, staat er: Zo brachten ze Hem naar de plaats Golgota, wat vertaald wordt met Schedelplaats. Daar boden ze Hem met mirre gekruide wijn aan, maar Hij weigerde. Jezus

weigert de wijn te drinken, *omdat de paasviering nog niet voltooid is*, en Hij deze door van de wijn te drinken niet voortijdig wil afsluiten.

De lijfrok van Jezus, waar om gedobbeld werd door de soldaten, wordt door

Johannes benadrukt¹. Het niet scheuren van de lijfrok is de vervulling van psalm 22,19. Maar het Griekse woord voor *lijfrok*: χιτων, komt ook voor in de Griekse versie van het Oude Testament, de Septuagint. Daar wordt het genoemd als eerste kleed² dat Aäron moet aantrekken als hij de tempel binnengaat om het offer op te dragen voor de verzoening met God. Jezus was dus in een dergelijk kleed gehuld voor Hij zou sterven tot verzoening van de gehele mensheid met God. Jezus was *niet alleen het offer zelf, maar ook degene die het offer voltrok, de priester*.

Om de dood van een gekruisigde werden zijn benen nog wel eens gebroken. Maar omdat Jezus al dood was, hoefde dit bij Hem niet meer te gebeuren³. Daarmee werd psalm 34,21 vervuld, maar ook duidt het op de rol die Jezus vervulde: het *paaslam*, waarvan de beenderen niet gebroken mochten worden⁴. Jezus was het Lam van God.

Als Jezus zegt: *'Het is volbracht,'* heeft Hij zojuist van de wijn gedronken. *Hierna, wetend dat nu alles was volbracht, zei Jezus, opdat de Schrift vervuld zou worden: 'Ik heb dorst.' Er stond daar een kruik vol zure wijn. Ze doopten er een spons in, staken die op een hysopstengel en brachten die aan zijn mond. Toen Jezus van de zure wijn genomen had, zei Hij: 'Het is volbracht.' Daarop boog Hij het hoofd en gaf de geest.*

We zien nu dus waarom Jezus na het zingen van de grote Hillel het paasmaal niet afsloot. Hij voegde zichzelf in het

¹ Johannes 19,23-24.

² Leviticus 16,4 – Hogepriesterlijk.

³ Johannes 19,31-37.

⁴ Exodus 12:46: " Het maal moet worden gebruikt in het huis waarin het is klaargemaakt, je mag niets van het vlees buitenshuis brengen; de botten mag je niet breken.

Sjabbart hagadol 14

paasmaal, als offer, als priester. Het verbond tussen God en Israël, dat werd gevierd in het Joodse Pesach, werd door Jezus opgetild tot een "***nieuw en altijddurend verbond***" in zijn bloed, "*dat voor u en alle mensen wordt vergoten tot vergeving van de zonden.*"

De redevoering over het Brood des Levens

Johannes 6 begint met het verhaal van de wonderbaarlijke Spijziging. *Het*

was kort voor Pasen.

Aansluitend, na de overtocht over het meer.

Het brood dat Ik zal geven, is mijn vlees, ten bate van het

*leven der wereld*⁵.

Mijn vlees is echt voedsel en mijn bloed is echte drank."

Conclusie

Het is één grote viering van de uittocht uit het 'Egypte van de dood' waarin wij, mensen, gevangen zijn door onze zonden. Jezus zelf was de voorganger in die liturgische viering, maar ook het Lam dat geslacht werd (merk op dat er in de verhalen over het laatste paasmaal geen sprake is van een geslacht lammetje). De kerkelijke uitleg is: Hij zelf was het Lam dat geofferd werd.

Het Rooms-Katholieke geloof in de werkelijke aanwezigheid van Christus is in zoverre een bijbels gegeven dat Christus inderdaad zegt: "Dit Mijn lichaam".

De opvatting dat de eucharistie een symbool is van 'breken en delen', is een opvatting die – vanuit RK oogpunt - het allerbelangrijkste van de eucharistie niet in de gaten heeft: de aanwezigheid van de Heer zelf die Zich geeft..

Bijbelse vermeldingen

1 Korinthe 11:24

(Statenvertaling) 24 En als Hij gedankt had, brak Hij het, en zeide: Neemt, eet, dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt⁶; doet dat tot Mijn gedachtenis.

1 Korinthe 10:15-17.

15 Als tot verstandigen spreek ik; oordeelt gij, hetgeen ik zeg.
16 De drinkbeker der dankzegging, dien wij dankzeggende zegenen, is die niet een gemeenschap des bloeds van Christus?

⁵ Joh. 6:33: " Het brood van God is het brood dat neerdaalt uit de hemel en dat leven geeft aan de wereld."

⁶ Weggelaten in NBG omdat het een latere toevoeging zou zijn.

Sjabbart hagadol 16

Het brood, dat wij breken, is dat niet een gemeenschap des lichaams van Christus? 17 Want één brood is het, zo zijn wij velen één lichaam, dewijl wij allen ééns broods deelachtig zijn.

Paulus schrijft hier aan de Korinthiers dat de drinkbeker staat voor gemeenschap aan het bloed van Christus. En daarnaast dat het brood staat voor gemeenschap aan het lichaam van Christus. Meteen maakt hij hierbij de melding dat de gemeenschap van het lichaam te maken heeft met het Lichaam hetwelk wij zijn. Het Lichaam van Christus⁷, de Gemeente, met Christus als Hoofd.

Het bloed waarover gesproken wordt, wordt veelal gezien als het bloed dat op het kruis gevloeid heeft. Maar er blijkt dat er in de Bijbel op twee manieren over bloed wordt gesproken aangaande de Heere Jezus Christus. De ene keer gaat het over het bloed wat op het kruis gevloeid heeft (Kol 1:20). De andere keer gaat het over het bloed /parallel met het bloed van het Lam dat levend en bevrijdend was/ dat Jezus uit de dood heeft opgewekt:

⁷ Rom 12:5. 1 Kor 12:27.

Hebreen 13:20

20 De God nu des vredes, Die den grote Herder der schapen, **door het bloed des eeuwigen testaments, uit de doden heeft wedergebracht**, namelijk onze Heere Jezus Christus

NBV

20 Moge de God van de vrede, die onze Heer Jezus, de machtige herder van de schapen, **door het bloed van het eeuwig verbond uit de wereld van de doden heeft weggeleid**, 21 u toerusten met al het goede, zodat u zijn wil kunt doen. Moge hij in ons datgene tot stand brengen wat hem welgevallig is, door Jezus Christus, aan wie de eer toekomt, tot in alle eeuwigheid. Amen.

Mattheus 26: 26-28

28 dit is mijn bloed, **het bloed van het verbond, dat voor velen wordt vergoten tot vergeving van zonden.**

Marcus 14: 22-24.

24 Hij zei tegen hen: ‘Dit is mijn bloed, **het bloed van het verbond, dat voor velen vergoten wordt.**

Lucas 22: 19-20.

SVV Dat is Mijn lichaam, hetwelk voor u gegeven wordt; doet dat tot Mijn gedachtenis. Deze drinkbeker is het **nieuwe testament in Mijn bloed, hetwelk voor u vergoten wordt.**

NBV 19 En hij nam een brood, sprak het dankgebed uit, brak het brood, deelde het uit en zei: ‘Dit is mijn lichaam dat voor jullie gegeven wordt. Doe dit, telkens opnieuw, om mij te gedenken.’ 20 Zo nam hij na de maaltijd ook de beker, en zei: ‘Deze beker, die voor jullie wordt uitgegoten, is het nieuwe verbond dat door mijn bloed gesloten wordt.

Volgens Lucas het nieuwe verbond. Mattheus en Marcus schrijven dat het bloed voor velen vergoten wordt. Dit verwijst direct naar het offer van Jezus, waar ook de Hebreeënbrief het over heeft.

2 Korinthe 5:14-15

14 Wat ons drijft is de liefde van Christus, omdat we ervan

Sjabbart hagadol 18

overtuigd zijn dat één mens voor alle mensen is gestorven, waardoor alle mensen zijn gestorven, 15 en dat hij voor allen is gestorven opdat de levenden niet langer voor zichzelf zouden leven, maar voor hem die voor de levenden is gestorven en is opgewekt.

Hieruit leidt de niet-katholieke exegese uit af, dat als het bloed van het avondmaal zou spreken over het sterven van, dan zou er gestaan moeten hebben: "Dit is het bloed dat *voor allen vergoten wordt*". verwijst dit direct naar de toestand na het offer, na de opstanding. Dat bloed staat voor Leven, het Eeuwige Leven, waaraan wij deel hebben.

Omwille van de leer van de transsubstantiatie (Rkerk) ziet men hier Jezus bloedig offer, Jezus Aanwezig reëel in vlees en bloed, die zijn offer hernieuwt.

Termen

de eerste der ongezuurde broden.

NBG heeft hier: "En op de eerste dag van het feest der ongezuurde broden."

Het is de eerste dág van het ongezuurde. Dit is een uitdrukking, die van toepassing is op wat het Eerste Verbond "de ongezuurde broden" noemt. Het woord feest is niet in de tekst verwerkt.

In de praktijk is het zo, dat Israël tot op de dag van vandaag, op de 13de van de eerste maand, 13 Nisan (of Aviv), min of meer ceremonieel het hele huis doorloopt en doorzoekt. In sommige kringen gaat vader met een lampje of kaarsje voorop, en komt de hele familie achter hem aan door het gehele huis heen, om te kijken of er ergens in huis nog wat zuurdesem is. Men zoekt oud brood, gezuurd brood. Want dat gezuurde brood dient uit het huis verwijderd te worden, opdat bij het aanbreken van de 14de dag

van de eerste maand, de 14de Nisan, geen gezuurd brood in huis zou zijn, maar alleen ongezuurd brood. Op de avond van deze 14de Nisan zou dan het paaslam geslacht moeten worden. Het paaslam, dat al 4 dagen officieel deel uitmaakt van de huishouding. Dat paaslam moet geslacht worden op de namiddag van de 14de Nisan en wordt dan 's avonds gegeten.

Dat is wat er dient te geschieden op de eerste dag der ongezuurde broden. De instelling daarvan vindt u in Exodus 12. Dat is de bekende geschiedenis van de uittocht uit Egypte die plaatsvond naar aanleiding van, en als vervolg op, het eten van het paaslam.

Gij zult een volkomen lam hebben, een mannetje, één jaar oud; van de schapen of van de geitebokken zult gij

het nemen. En gij zult het in bewaring hebben tot de veertiende dag dezer maand; en de ganse gemeente der vergadering van Israël zal het slachten tussen twee avonden. En zij zullen van het bloed nemen, en strijken het aan de beide zijposten, en aan de bovendorpel, aan de huizen, in welke zij het eten zullen.....

Sjabbart hagadol 20

En zij zullen het vlees eten in dezelfde nacht, aan het vuur gebraden, met ongezuurde broden; zij zullen het met bittere saus eten.”

Ex. 12:3-9.

“in de eerste maand, aan de veertiende dag der maand, in de avond, zult gij ongezuurde broden eten, tot de eenentwintigste dag der maand, in de avond⁸.”

Ex. 12:18.

De uitdrukking “tussen twee avonden, ’ heeft een betekenis "tussen de vooravond en de na - avond”. De “vooravond” = de middag. Het slachten van het Paaslam gebeurde rond zonsondergang.

In Ex.18:12 lazen wij dat Israël vanaf de 14de tot en met de 21ste ongezuurde broden moest eten.

Matse

De matses die gedurende het gehele jaar verkocht worden, zijn niet automatisch kosjer voor Pesach. Wat betreft kasjroet is Pesach een van de

lastigste tijden van het jaar: alle voedingswaren moeten een speciale aanduiding *Kosher Le-Pesach* (Kosjer voor Pesach) hebben. Voor matses houdt dit o.a. in dat het gehele bakproces binnen 18 minuten moet zijn afgerond. Bij voorkeur worden de matses met de hand

gemaakt en niet machinaal. Matses voor Pesach zijn dan ook een stuk duurder dan in de rest van het jaar: voor een kilo matses kan de prijs boven de 25 euro liggen.

⁸ Ex. 12:3-9.

En wanneer in Mattheus sprake is van de eerste dag der ongezuurde broden (ongehevelde broden), dan gaat het uiteraard over de 14de Nisan. Bovendien staat er nadrukkelijk bij, dat het gaat om het bereiden van de paasmaaltijd. Niet van zomaar een maaltijd, maar van de paasmaaltijd. Dit staat er zelfs tot drie maal toe (vs. 17, 18 en 19).

Het breken van het brood.

Waarom brak Hij het brood?. Daar is maar één antwoord. Om het de discipelen te kunnen geven. Dit brood moest immers verdeeld, verbroken worden. En aangezien ongezuurd brood hard en bros is, kan het niet gesneden worden.

Bloed

Bloed=Leven

Bloed wordt bij ons vaak geassocieerd met de dood. Bloed is voor de Jood in tegendeel 'leven'. Bloed vergieten is van iemand het leven ontnemen.

Toen het **bloed** op Golgotha werd gestort betekende dat '**eeuwig leven**'.

Dit principe geldt uiteraard ook voor het bloed, dat gestort werd op het verzoendeksel! Het leven van de geslachte bok werd overgedragen op dit deksel, deze bedekking. Het offerdier leefde als het ware voort als het deksel van de ark van het verbond! Dit bloed symboliseerde ook hier geen dood, maar leven. Het bloed van het Nieuwe Verbond is daarom het leven van het Nieuwe Verbond!

Openb. 5:6.

6 Midden voor de troon, tussen de vier wezens en de oudsten, zag ik een lam staan. Het zag eruit alsof het geslacht was en het had zeven horens en zeven ogen; dat zijn de zeven geesten van God die over de hele wereld zijn uitgestuurd. 7 **Het lam** ging naar degene die op de troon zat en ontving de **boekrol** uit zijn rechterhand. 8 Op hetzelfde moment wierpen de vier wezens en de vierentwintig oudsten zich voor het lam neer. Ieder van hen had een lier en een gouden schaal vol wierook; dat zijn de gebeden van de heiligen. 9 En ze zetten een nieuw lied in: ‘U verdient het om de boekrol te ontvangen en zijn zegels te verbreken. Want u bent geslacht en **met uw bloed hebt u voor God mensen** gekocht⁹ mensen gekocht uit alle landen en volken, van elke stam en taal. 10 U hebt voor onze God uit hen een koninkrijk gevormd en hen tot priesters gemaakt. Zij zullen als koningen heersen op aarde.’

Rom.6: 10.

“Maar dat Hij gestorven is, dat is Hij der zonde eenmaal gestorven; en dat Hij leeft, dat leeft Hij Gode.”

NBV 10 Hij is gestorven om een einde te maken aan de zonde, voor eens en altijd; en nu hij leeft, leeft hij voor God.

Paaslam

Waar het paaslam verwijst naar de Gekruisigde, zijn brood en beker de Opgewekte. En dat is een heel belangrijke aangelegenheid. Beiden hebben natuurlijk van alles te maken met de dood. Beiden staan in een bepaalde relatie tot de dood. Maar het Oude Verbond leidt tot de dood, terwijl het Nieuwe Verbond de dood achter zich heeft. Het lichaam en het bloed van het Nieuwe Verbond is uit de dood opgestaan. Dat is een groot verschil, want het perspectief van het Paaslam

⁹ Andere handschriften lezen: ‘ons gekocht’.

was het kruis, de dood, en daarom wordt het paaslam niet meer gegeten. Ook vandaag zelfs onder het Jodendom niet. Men heeft er alleen maar een overblijfsel van, een deel van het paaslam, omdat men de tempel niet heeft.

Het paasfeest moest immers gevierd worden in Jeruzalem, bij de tempel.

We eten brood en drinken wijn.

Brood en beker horen bij het Tweede Verbond. Het paaslam bij het Eerste. Daar wij de dood hebben overwonnen, daar wij met Christus zijn opgestaan uit de dood, behoren wij geconfronteerd te worden met leven. Dat is de enige betekenis van brood en beker.

1 Kor. 10: 17.

Want één brood is het, zo zijn wij velen één lichaam, dewijl wij allen ééns broods deelachtig zijn."

1 Joh.1:7.

"het bloed van Jezus Christus, Zijn Zoon, reinigt ons van alle zonde,"

Hebr. 7:25

Het is immers de levende Heiland, die ons reinigt

1 Kor.15

Want ook wij allen zijn door één Geest tot één lichaam gedoopt; Hetzij Joden, hetzij Grieken, hetzij dienstknechten, hetzij vrijen; en wij zijn allen tot één Geest gedrenkt."

1 Kor. 12:13.

13 Wij zijn allen gedoopt in één Geest en zijn daardoor één lichaam geworden, wij zijn allen van één Geest doordrenkt, of we nu Joden of Grieken zijn, of we nu slaven of vrije mensen zijn.

Lucas 22:7

"En de dag der ongehevelde broden kwam, op welke het Pascha moest geslacht worden."

Uiteraard de 14de Nisan waar vier maal wordt naar verwezen.

Opperzaal

Intussen hebben wij nu al twaalf verwijzingen, dat deze bijeenkomst in de opperzaal de viering van het Pascha was, namelijk 3x in Mattheus, 4x in Marcus en 5x in Lucas.

Feest en geen feest

Joh.13:1

Het bijzondere hierbij is echter, dat in deze hoofdstukken helemaal niet over het paaslam en brood en beker gesproken wordt. Wel over de wijnstok. Dit verslag is daarom eigenlijk veel uitgebreider dan dat van de andere Evangelisten. Waar het om gaat is, dat deze dingen wel degelijk gebeuren ter gelegenheid van het Pascha op de avond van de 14de Nisan.

Een andere gangbare opvatting is nu, dat deze gebeurtenissen in Joh.13 en volgende hoofdstukken volgens vers 1 niet op de 14de maar op de 13de plaatsvonden. Dit zou in strijd zijn met de andere

Evangelisten. Men concludeert dit uit de aanhef in Joh.13:1: “*En voor het feest van Pascha.*” Gaat het om een klemtoon? Het was niet voor ongezuurde broden, maar het was voor het féést van de ongezuurde broden.

Het eigenaardige is, dat wij altijd praten over het féést van Pascha. Maar in de Bijbel is Pascha helemaal geen feest. Wij noemen het zo, maar de Bijbel doet dat niet. Daarom hadden de vertalers het woord “feest” nooit mogen invoegen in Mattheus, Marcus en Lucas. Het gaat daar niet over het féést van de ongezuurde broden of het feest van Pascha (hetgeen twee verschillende aanduidingen van hetzelfde zijn) maar over de dagen van de ongezuurde broden. Het bijzondere is alleen, dat de dágen van de ongezuurde broden lopen van 14 t/m

21 Nisan.

Ook op 14 Nisan, de dag van Pascha, de dag van het slachten en eten van het paaslam, was er slechts ongezuurd brood en mocht er geen zuurdesem in huis zijn.

Zo spreekt ook de joodse historicus Flavius Josefus over "het feest der ongezuurde broden, dat wij Pascha noemen¹⁰". Maar wat in de Bijbel niet door elkaar gebruikt wordt is de uitdrukking “feest”. Het slachten en eten van het paaslam wordt in de grondtekst nooit “feest” genoemd. Maar wel

¹⁰ Oudh.14,2,1; 17,9,3.

de zeven dagen die daarop volgen.

Lev 23:4-7

We lezen in de wet: (SV) *“Deze zijn de gezette hoogtijden des Heeren, de Heilige samenroepingen, welke gij uitroepen zult op hunne gezette tijden.”*
In de eerste maand, op de veertiende der maand tussen twee avonden is des Heeren Pascha.”

NBV 4 Dit zijn de hoogtijdagen van de HEER, die je als heilige dagen samen moet vieren, elk op de aangewezen tijd: Op de veertiende dag van de eerste maand wordt ter ere van de HEER het pesachoffer bereid, in de avondschemer.

Hier vinden we geen vermelding van een feest Pasen, doch alleen de uitdrukking “des Heeren Pascha”.

SVV *“En op den vijftiende dag derzelve maand, is het Féést van de ongezuurde broden des Heeren; zeven dagen zult gij ongezuurde broden eten. Op de eerstedag zult gij een Heilige samenroeping hebben; geen dienstwerk zult gij doen.”*

NBV 6 En op de vijftiende dag van die maand begint ter ere van de HEER het feest van het Ongedesemde brood: zeven dagen lang moeten jullie dan ongedesemd brood eten. 7 De eerste dag moet je als heilige dag samen vieren; je mag dan niet werken.

“Op de eerste dag.” Dat is uiteraard de eerste dag van het féést. En dat is niet de 14de maar de 15de Nisan. We zien hier, dat eerst Pascha gehouden wordt op de 14de Nisan, en dat de dag daarop pas het féést begint.

Het féést dat feitelijk gebaseerd is op de paasmaaltijd en op het slachten van het paaslam. Het bijzondere is trouwens, dat het Pascha als zodanig bij de opsomming van de feesten, wanneer ze kort samengevat worden, niet eens genoemd wordt. In Exodus 23 wordt gesproken over de drie feesten, die Israël jaarlijks moest vieren in Jeruzalem:

Ex 23:14-16

“Drie reizen in het jaar zult gij Mij feest houden.”

Drie reizen, want Israël moest naar Jeruzalem reizen om de feesten te kunnen vieren. En dan wordt er vervolgens gezegd:

“Het feest van de ongezuurde broden zult gij houden: zeven dagen zult gij ongezuurde broden eten (gelijk Ik U geboden heb), ter bestemder tijd in de maand Abib¹¹; want in dezelve zijt gij uit Egypte getogen...”

Ex 12:14-15

Een afwijkende test, waar de vertaling er wel een feest van maakt vinden we....

*SVV “En deze dag zal ulieden wezen ter **gedachtenis**, en gij zult hem den Heere tot een feest vieren; gij zult hem vieren onder uw geslachten tot een eeuwige inzetting. Zeven dagen zult gijlieden **ongezuurde broden eten...**”*

¹¹ “Abib” is gewoon een andere naam voor de maand Nisan.

NBV 14 Die dag moet voortaan *een gedenkdag* zijn, die je moet vieren als een feest ter ere van de HEER. Dit voorschrift blijft voor altijd van kracht, alle komende generaties moeten die dag vieren. 15 Eet dan zeven dagen lang *ongedesemd brood*, en verwijder meteen op de eerste dag alle zuurdesem uit jullie huizen; wie op een van die zeven dagen iets eet dat zuurdesem bevat, moet uit de gemeenschap van Israël gestoten worden.

Leven

Het Tweede Verbond noemt Pasen uiteraard dan wel een feest.

1 Kor.5:6-9.

"Uw roem is niet goed. Weet gij niet, dat een weinig zuurdesem het gehele deeg zuur maakt? Zuivert dan de oude zuurdesem uit, opdat gij een nieuw deeg zijn moogt, gelijk gij ongezuurd zijt. Want ook ons Pascha is voor ons geslacht, namelijk Christus. Zo dan, laat ons féést houden, niet in de oude zuurdesem, noch in de zuurdesem der kwaadheid en der boosheid, maar in de ongezuurde broden der oprechtheid en der waarheid."

NBV 6 U hebt geen enkele reden om zo zelfvoldaan te zijn. Weet u niet dat al een beetje desem het hele deeg zuur maakt? 7 Doe de oude desem weg en wees als nieuw deeg. U bent immers als ongedesemd brood omdat ons pesachlam, Christus, is geslacht. 8 Laten we daarom het feest niet vieren met de oude desem van kwaad en ontucht, maar met het ongedesemde brood van reinheid en waarheid. 9 Ik heb u in mijn vorige brief gezegd dat u niet moet omgaan met ontuchtplegers,

Ons Pascha is voor ons geslacht.” Dat betekent, dat het zuurdesem is weggedaan. Anders kan men geen Paaslam slachten. Maar dat betekent vervolgens, dat wij na het slachten van het paaslam féést vieren. We Denken aan de gelijkenis van die vrouw, die zuurdesem verborg in drie maten fijn meel¹². En het werd helemaal doorzuurd. Het ging helemaal de verkeerde kant op. Beide brieven aan de Korinthiërs betogen, dat et oude zuurdesem geacht wordt uitgezuiverd te zijn. De oude mens wordt geacht dood te zijn. Daar hadden de Korinthiërs zoveel moeite mee. Met hun vleselijke levenswandel. Ik zeg niet zondige levenswandel. Zo wordt het dikwijls wel uitgelegd. Maar het gaat om hun vleselijke gezindheid. Hun gerichtheid op de aardse dingen¹³. Daar horen wij niet bij. Wij zijn gestorven en begraven en met Christus opgewekt en gezet in de hemel. Wij leven na de dood. Na het slachten van het Paaslam. Daarom eten wij officieel ongezuurd brood. Het is het type van het Lichaam, dat niet geplaatst is onder het Oude Verbond, maar onder het Nieuwe. De bijbehorende wijn heeft als kenmerk, dat het de gistende en zurende werking: reeds achter zich gelaten heeft. Het is uitgest en uitgezuurd. Het

¹² Matt.13:33.

¹³ 1Kor.3:1-3.

gistende zuur heeft zijn werking daarin inmiddels verloren. In plaats daarvan bevat het alcohol, **dat een type is van de Geest**. Wij drinken deze wijn, omdat het een beeld is van de Heilige Geest, het nieuwe leven, het leven van het Tweede Verbond.

Omdat men er door brood en beker steeds weer opgeroepen wordt! Te leven vanuit Christus. Niet bij zuurdesem, niet bij het leven van de oude mens, maar bij het leven van de nieuwe mens; dat wat opgestaan is.

De zondag is niet de laatste, maar de eerste dag der week. We beginnen met de maaltijd. We beginnen met deel te hebben aan het leven van Christus. We beginnen met het drinken van de wijn. Met als consequentie dat we deel hebben aan het Lichaam. Dat we het Levende brood ontvangen.

Breken

Een term die in de Hand. frekwent voorkomt.

1 Kor. 10: 24

SVV "En als Hij gedankt had, brak Hij het en zeide: Neemt, eet, dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt; doet dat tot Mijn gedachtenis."

NBV sprak het dankgebed uit, brak het brood en zei: 'Dit is mijn lichaam voor jullie. Doe dit, telkens opnieuw, om mij te gedenken.'

Alleen de statenvertaling heeft hier, en ook alleen maar hier: "dat voor u gebroken wordt." Dat is bijzonder jammer, aangezien het er niet behoort te

staan. In de betere handschriften staat namelijk gewoon: “dat is Mijn lichaam “voor u” De betekenis van dit “voor u” is uiteraard gelijk aan de uitdrukking “dat voor u gegeven wordt”, zoals het voorkomt in de Evangelien.

Totdat Hij komt

1 Kor 11:26

"Want zo dikwijls als gij dit brood zult eten en deze drinkbeker zult drinken, zo verkondigt de dood des Heeren, totdat Hij komt."

Een leven, niet in het vlees, maar een leven in de Geest. Een leven dat niet gericht is op de aardse, vleselijke, vergankelijke dingen, maar op de onzienlijke, eeuwige, geestelijke dingen. Een nieuw leven op grond van de dood van het oude leven. Dat is wat wij verkondigen! Dat is de betekenis van "de dood des Heren".

Dat is wat we vieren en dan zit Hij aan bij ons zoals het in het verhaal van de Emmausgangers ook meeklinkt.

NBV Luc 24: 30 Toen hij met hen aan tafel aanlag, nam hij het brood, sprak het zegengebed uit, brak het en gaf het hun. 31 Nu werden hun ogen geopend en herkenden ze hem. Maar hij werd onttrokken aan hun blik. 32 Daarop zeiden ze tegen elkaar: 'Brandde ons hart niet toen hij onderweg met ons sprak en de Schriften voor ons ontsloot?'

In Hand.2 lezen wij, dat de eerste gelovigen na de Pinksterdag "waren volhardende in de leer der

apostelen, en in de gemeenschap, en in het breken van het brood, en in de gebeden¹⁴

Als wij dus te communie gaan, doen we dat als een pelgrimerend volk, zoeken we steun bij elkaar, en zoeken we de leiding van de Heer. Toekomstverwachting door te bouwen aan die toekomst. Door geen minuut vrede te nemen met de oorlog. Door geen moment ruzie voor lief te nemen. Door zijn goedheid te verkondigen, niet alleen in woorden, maar met de daad. Door het brood te breken voor elkaar. Door de vriendschapsbeker te geven aan elkaar. Dan kan ons gebed zijn: 'Kom, Heer Jezus, kom'. Want dan is zo'n gebed geen leugen.

¹⁴ Hand.2:42. Alleen ongedesemd brood kan gebroken worden.